

Dette notat er senest ændret den 16. november 2023.

Vejledning om Skovloven § 4 – Fredskovspligt ved afgørelse (pålæggelse)

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	2
2	Proces for at gøre et areal fredskovspligtigt.....	2
2.1	Ansøgning	2
2.2	Den fysiske planlægning.....	3
2.2.1	Ansøgninger i positiv-områder	3
2.2.2	Ansøgninger i negativ-områder	3
2.2.3	Ansøgninger i øvrige områder (neutral-områder).....	4
2.2.4	Ansøgninger i 300 m strandbeskyttelseszonen	4
2.2.5	Miljøvurdering.....	4
2.2.5.1	Afgørelse om miljøvurdering	4
2.2.5.2	Planer og programmer (Offentlige skovejere).....	5
2.2.6	Lov om drift af landbrugsjorder	5
2.3	Faglig vurdering.....	5
2.4	Vilkår ved pålæggelse af fredskovspligt.....	5
2.4.1	Størrelse af fritliggende skove.....	6
2.4.2	Opbygning af en stabil og varieret skov (skovrejsning)	6
2.4.2.1	Træartsvalg.....	6
2.4.2.2	Plantetal	7
2.4.2.3	Skovbryn	7
2.4.3	Juletræer og pyntegrønt	7
2.4.4	Energipil eller energipoppel.....	7
2.4.5	Forkulturer.....	7
2.4.6	Ubevoksede arealer	8
2.4.6.1	Arealer beskyttede efter § 3 i naturbeskyttelsesloven.....	9
2.4.6.2	Andre ubevoksede arealer.....	9
2.4.6.3	Arealer, der kan opnå beskyttelse efter skovlovens § 28.....	9
2.4.6.4	Arealer, der er nødvendige for skovdriften, jf. skovlovens § 10, nr. 1	9
2.4.6.5	Særligt for arealer med rydningspligt.....	10
2.4.7	Skovopbygning og arrondering.....	10
2.4.8	Allerede bevoksede arealer	10
2.5	Tidsfrister	10
2.5.1	Sikkerhedsstilling ved tilplantning	11
2.6	Notering af fredskoven i matriklen.....	11
3	Ophævelse af landbrugspligt.....	11

4	Bortfald af fredskovspligt	12
5	Klage	12
6	Liste over hjemmehørende arter til skovbryn.....	13

1 Indledning

Ved ansøgning om et areal kan gøres fredskovspligtigt (pålægges fredskovspligt) efter skovlovens § 4, kan der være tale om at gøre et areal, som ikke i forvejen er skovbevokset, men som ønskes tilplantet, fredskovspligtigt, eller om at gøre eksisterende skov fredskovspligtig. De undersøgelser og vurderinger, der skal foretages, er som oftest ens, mens vilkårene som stilles, er afhængige af den konkrete ansøgning.

Der kan være tale om følgende typer af konkrete ansøgninger om pålæggelse af fredskovspligt:

- Privat skovrejsning med offentlig tilskud (der vil være krav om, at arealet kan pålægges fredskovspligt for at modtage tilskuddet).
- Privat skovrejsning uden offentlig tilskud.
- Offentlig skovrejsning (skov etableret af det offentlige er i udgangspunktet fredskovspligtigt efter skovlovens § 3, men kan ansøges fredskovspålagt efter § 4 inden etablering).
- Etablering af erstatningsskov ifm. tilladelse til ophævelse af fredskovspligt, eller dispensation til at rydde fredskov.
- Etablering af puljeskov til at opfylde krav om erstatningsskov.
- Oprettelse af en skovejendom eller tilføjelse af areal til en eksisterende skovejendom.
- Anden frivillig pålæggelse af fredskovspligt på eksisterende skovbevoksede arealer.

2 Proces for at gøre et areal fredskovspligtigt

1. Miljøstyrelsen modtager en ansøgning om at gøre et areal fredskovspligtigt.
2. Miljøstyrelsen foretager en faglig vurdering af, om arealet kan eller med tiden kan leve op til bestemmelserne i lovens kapitel 3 om anvendelse af fredskovspligtige arealer.
3. Ved afgørelsen skal Miljøstyrelsen tage hensyn til, om der er anden lovgivning, planlægning, vejbyggelinjer, servitutter eller lignende regulering, som er til hinder for en varig binding af arealet med fredskovspligt.
4. Miljøstyrelsen træffer afgørelse om, at der kan – eller ikke kan – pålægges fredskovspligt på et nærmere angivet areal efter skovlovens § 4.
5. Der kan stilles vilkår for tilladelsen (§ 39).
6. De klageberettigede modtager kopi af afgørelsen.
7. Fredskovspligten indtræder på arealet, når afgørelsen er truffet.
8. Fredskovspligten noteres i matriklen (§ 41).

2.1 Ansøgning

Et areal gøres fredskovspligtigt på baggrund af en ansøgning fra ejer eller en repræsentant for ejer.

Hvis der er tale om nytplantninger, skal ansøgningen som udgangspunkt indeholde:

- En tilplantningsplan hvor skovens opbygning, plantetal, utilplantede arealer m.v. fremgår.
- Screening af/afgørelse om miljøvurdering (VVM) samt oplysning om de planmæssige forhold for ejendommen.
- Dispensation eller udtalelse fra kommunen, hvis der plantes i områder udlagt til uønsket/negativt skovrejsningsområde i den gældende kommuneplan.

Hvis der er tale om eksisterende skov, skal ansøgningen som udgangspunkt indeholde:

- En bevoksningsbeskrivelse eller skovkort, der blandt andet viser hovedtræarter, juletræer og pyntegrøntsbevoksninger, utilplantede arealer mv.

- Udtalelse fra kommunen vedr. arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, beskyttede diger eller andre kendte fortidsminder, om arealet er udlagt til andre formål, som kan være til hinder for fredskovspligt på arealet samt kommuneplanens udpegning i henhold til skovrejsning.

2.2 Den fysiske planlægning

Bemærkningerne til § 4:

"Ved afgørelsen af, om et skovbevokset areal eller et areal, der ønskes tilplantet med skov, kan blive fredskovspligtigt, skal det som hidtil undersøges, om der er anden lovgivning, planlægning, vejbyggelinjer, servitutter eller lignende regulering, som er til hinder herfor. For så vidt angår lovgivning tænkes navnlig på naturbeskyttelseslovens regler om beskyttede naturtyper og beskyttelseslinjer. For så vidt angår planlægning tænkes navnlig på kommuneplanernes udpegning af »positiv-« og »negativområder« for skovrejsning."

Når et areal gøres fredskovspligtigt skal det først og fremmest sikres, at fredskovspligten og evt. tilplantning ikke er i strid med eksempelvis planlægnings-, frednings-, vandløbsmæssige eller andre interesser.

Miljøstyrelsen vurderer derudover ansøgningen i forhold til påvirkning på Natura 2000-områder og bilag IV-arter. En positiv afgørelse kan kun træffes, hvis den ikke er i konflikt med habitatdirektivets regler.

Oplysning om bindinger på arealet kan blandt andet indhentes fra tingbogen og Danmarks Arealinformation, hvor strandbeskyttelse, klitfredning, landskabsfredninger, servitutter m.v., der kan være til hinder for tilplantning af arealerne fremgår.

2.2.1 Ansøgninger i positiv-områder

Hovedreglen er, at der kan plantes skov samt pålægges fredskovspligt i positiv skovrejsningsområder både på nytplantninger og eksisterende skov.

Miljøstyrelsen vil dog ud fra en skovbrugsfaglig vurdering (jf. afsnit 2.3) ikke nødvendigvis kunne imødekomme ansøgningen, uanset at det konkrete areal er beliggende i et positiv område.

2.2.2 Ansøgninger i negativ-områder

Hovedreglen er, at der ikke må plantes ny skov på arealer, hvor skovrejsning er uønsket (negativ-områder) ifølge en endeligt vedtaget kommuneplan. Kommunen kan, hvor særlige forhold taler for det, give dispensation til skovtilplantning i disse områder.

Når Miljøstyrelsen modtager en ansøgning om, at et areal kan blive fredskovspligtigt i forbindelse med nytplantning i et negativ område, skal der medsendes en dispensation/udtalelse fra kommunen. Miljøstyrelsen bør kun realitetsbehandle ansøgningen, når der foreligger en dispensation til skovrejsning eller en positiv udtalelse fra kommunen.

Selvom kommunen har dispenseret, skal Miljøstyrelsen fortsat vurdere om arealet er egnet til at blive fredskovspligtigt ud fra skovlovens regler. Er dette ikke tilfældet, er Miljøstyrelsen ikke forpligtet til at træffe positiv afgørelse herom.

Der findes eksisterende skov i negativ-områder, som ikke er fredskov. På sådanne arealer bør der normalt ikke gives tilladelse til at arealet bliver fredskovspligtigt.

Dette fremgår af Naturklagenævnets afgørelse af 24. april 2007 (NKN-51-00003), hvor nævnet omgjorde styrelsens tilladelse til fredskovspligt på et sådant areal. Afgørelsen begrundes sådan:

"Naturklagenævnet finder ikke, at der i sagen foreligger sådanne særlige omstændigheder, at der på et areal, hvor skovrejsning er uønsket, og på et areal, hvor der efter naturbeskyttelsesloven er forbud mod tilplantning, er grundlag for at pålægge fredskovspligt. Den omstændighed, at der allerede er skov på nogle af arealerne er ikke tilstrækkelig begrundelse for - i strid med anden lovgivning og planlægning - at lægge den yderligere permanente binding på arealerne, som fredskovspligten er udtryk for."

Naturklagenævnets afgørelse lægger op til, at der tages hensyn til om den administrerende myndighed for henholdsvis beskyttelseslinjer og kommuneplaner har indvendinger mod ønsket om fredskovspligt på et konkret areal. Det synes dog at være for restriktivt at fratage en ejer muligheden for at få fredskovspligt, hvis den administrerende myndighed enten giver dispensation til tilplantning eller - for så vidt angår eksisterende skov - ikke udtaler sig imod, at arealet bliver fredskovspligtigt.

Selvom der i udgangspunkt ikke gives tilladelse til at gøre et areal fredskovspligtigt i negativ-områder, bør der dog gives tilladelse i følgende situationer:

- Hvis der i forbindelse med ansøgning om skovrejsning opnås en dispensation fra kommunen efter lov om drift af landbrugsejendomme til at tilplante arealer, selvom det ligger i negativ-område.
- Hvis der i forbindelse med ansøgning om fredskovspligt på eksisterende skov opnås en positiv udtalelse fra den administrerende myndighed for beskyttelseslinjer og planer.

Efter skovloven bliver eksisterende skov, der erhverves af stat, kommune eller folkekirke umiddelbart omfattet af fredskovspligt. Dette ændres der ikke på med nævnets afgørelse.

Ovenstående afgørelse betyder, at hvis der gives tilladelse til at ophæve fredskovsplikten på fredskov i et negativ-område, vil eventuel erstatningsskov skulle etableres uden for negativ-området.

2.2.3 Ansøgninger i øvrige områder (neutral-områder)

I de områder, der hverken er udpeget som positiv- eller negativ-områder foretager Miljøstyrelsen en vurdering af, om arealet kan blive fredskovspligtigt, uden at det strider mod anden planlægning eller lovgivning. Desuden foretages en skovbrugsfaglig vurdering af om det pågældende areal (jf. afsnit 2.3) kan opfylde skovlovens krav.

2.2.4 Ansøgninger i 300 m strandbeskyttelseszonen

Der er særlige regler med hensyn til at træffe afgørelse om fredskovspligt i strandbeskyttelseszonen. Reglerne er fastlagt i henhold til naturbeskyttelsesloven. Se mere på Kystdirektoratets hjemmeside.

2.2.5 Miljøvurdering

Skovejerer ("projektejer") har pligt til altid at anmelde enhver nyplantning eller rydning af skov til kommunen, uanset om der er tale om fredskov eller ej. Dette skal ske med henblik på screening efter reglerne om miljøvurdering. Definitionen af 'skov' svarer til praksis efter skovloven jf. vejledningen til skovlovens § 3, afsnit 2.

Nyplantning og rydning af skov med henblik på omlægning til anden arealudnyttelse er således omfattet af miljøvurderingsloven. Miljøvurderingsmyndigheden foretager derfor en screening af projektet. Screeningen skal afgøre, om der kan ske en væsentlig påvirkning af miljøet. I denne vurdering indgår også en vurdering af påvirkningen af Natura 2000-områder og bilag IV-arter.

Hvis der er gennemført en miljøvurdering, hvori der er stillet vilkår, skal Miljøstyrelsen tage højde for disse vilkår i afgørelsen efter skovloven.

Når staten som projektejer/skovejer ønsker nyplantning/rydning af skov, er Miljøstyrelsen miljøvurderingsmyndighed, og kommunen skal derfor videresende anmeldelsen til Miljøstyrelsen.

2.2.5.1 Afgørelse om miljøvurdering

Efter modtagelse af anmeldelsen afgør miljøvurderingsmyndigheden ifm. med screeningen, om projektet kræver en miljøvurdering efter miljøvurderingslovens § 21. Miljøvurdering vil blive krævet, hvis den påtænkte nyplantning/rydning vil kunne påvirke miljøet væsentligt. Såfremt projektet kræver en miljøvurdering, er projektejer ansvarlig for at sikre gennemførelsen af denne efter miljøvurderingslovens regler. Miljøvurderingsmyndigheden træffer afgørelse om tilladelse eller afslag, på baggrund af projektejers vurdering.

2.2.5.2 Planer og programmer (Offentlige skovejere)

For offentlige skovejere gælder det, at planer og programmer om nyplantning/rydning af skov skal vurderes efter miljøvurderingslovens afsnit II. Det er den planlæggende myndighed, som selv foretager vurderingen, jf. miljøvurderingslovens § 9.

2.2.6 Lov om drift af landbrugsjorder

Efter lov om drift af landbrugsjorder skal landbrugsjord som udgangspunkt holdes fri for opvækst af buske og træer. Undtaget fra denne hovedregel er dog plantager, skov og arealer, der anmeldes til kommunen som skov. Tilplantning med ny skov, men også selvgroet skov, skal anmeldes til kommunen, bl.a. for at sikre at skovrejsningen er i overensstemmelse med kommuneplanens bestemmelser om skovrejsning. Der er i landbrugslovgivningen ikke noget til hinder for, at sådanne arealer bliver fredskovspligtige. Arealerne er dermed fortsat registreret med landbrugspligt, men omfattet af skovloven.

Landbrugspligten kan ophæves på fredskovspligtige skovarealer større end 20 ha. jf. nedenfor under afsnit 3.

2.3 Faglig vurdering

§ 4. Miljøministeren kan efter ansøgning beslutte, at et areal, der er egnet til bæredygtig skovdrift, bliver fredskovspligtigt.

Miljøstyrelsen skal altid foretage en skovbrugsfaglig vurdering af, om det konkrete areal er egnet til bæredygtig skovdrift.

Det fremgår af skovlovens § 1, stk. 3, at bæredygtig drift indebærer, at der ved driften af det enkelte fredskovspligtige areal, og i forhold til lovens administration generelt, skal tilstræbes at fremme hensyn vedr. opbygningen af robuste skove, skovens produktion og biodiversitet, samt hensyn til landskab, naturhistorie, kulturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftliv. Bæredygtig drift betyder således, at driften af fredskovspligtige arealer er flersidig. Kravene til arealer, der ønskes pålagt fredskovspligt, tager således udgangspunkt i de nævnte hensyn. F.eks. afspejler hensynet til at fremme robuste skove sig i krav til skovens størrelse, skovbryn og træartsvalg.

Der vil kunne dyrkes skov på hovedparten af Danmarks areal. Er der ikke planlægningsmæssige, fredningsmæssige eller lignende bindinger på arealet, vil det derfor kun undtagelsesvist ikke være egnet til skovdrift, og et afslag skal derfor indeholde en indgående begrundelse.

I afgørelsen skal indgå en vurdering af, om arealets skovbrugsmæssige, landskabelige, miljømæssige, naturhistoriske, kulturhistoriske og friluftsmæssige karakter nu og/eller i fremtiden er sådan, at vedvarende skovdrift er en fornuftig arealanvendelse. Hvilken type skov, der på en konkret lokalitet bedst kan opfylde skovlovens krav afhænger af jordbund, klima og topografi det pågældende sted.

Der kan f.eks. blive tale om afslag, hvis arealerne er vandlidende eller lignende, beskyttede naturområder, fredede områder eller områder, der er udlagt til formål, som ikke er foreneligt med fredskovspligt, f.eks. råstofgravning.

Det skal bemærkes, at et tilsagn fra Landbrugsstyrelsen om ophævelse af landbrugspligt på et areal over 20 ha under forudsætning af, at arealet bliver fredskovspligtigt, ikke forpligter Miljøstyrelsen, hvis styrelsen vurderer, at skov på det pågældende areal ikke vil kunne opfylde skovlovens krav om bæredygtig skovdrift.

Den kendsgerning, at et areal allerede er bevokset med træer medfører heller ikke, at Miljøstyrelsen uden videre er forpligtet til at gøre arealet fredskovspligtigt. Her er Miljøstyrelsen skovbrugsfaglige vurdering af arealets egnethed det afgørende. I den faglige vurdering indgår de elementer, der er beskrevet i afsnit 2.4.

2.4 Vilkår ved pålæggelse af fredskovspligt

§ 39. Miljøministeren kan fastsætte vilkår for afgørelser efter § 4, herunder om

1) tilplantningsplan og tidsfrister i afgørelser efter § 4

I dette afsnit gennemgås de typiske vilkår og krav, der kan stilles i forbindelse med en afgørelse om at gøre et areal fredskovpligtigt.

2.4.1 Størrelse af fritliggende skove

Der fremgår ikke af loven en generel minimumsgrænse for arealer, der kan blive fredskovspligtige.

Fritliggende parceller, der er mindre end 1 ha, bør dog ikke blive fredskovspligtige, med mindre særlige forhold gør sig gældende, eksempelvis at:

- Arealet ligger i et område, hvor naturgenopretning/spredningskorridorer i følge planlægningen tillægges særlig vægt.
- Bevoksningen kan medføre en særlig miljøforbedring (eksempelvis tilplantning til sløring af bygninger, temperaturregulering eller støjreduktion).
- Arealet får en særlig rekreativ værdi, her tænkes særligt på skove i byzone eller tæt på byzone.

Hvis ansøger ønsker fredskovspligt på et fritliggende areal, der er mellem 1 og 5 ha, skal der som udgangspunkt stilles særlige vilkår til opbygningen af skoven, jf. afsnit 2.4.2 nedenfor.

Hvis det nyttilplantede areal er under 1 ha, kan det pålægges fredskovspligt, såfremt det grænser op til eksisterende fredskov eller til anden skov, der pålægges fredskovspligt, hvis det samlede fredskovspligtige areal herefter udgør minimum 1 ha.

Miljøstyrelsen vil dog altid skulle foretage en konkret vurdering af, om arealet efter tilplantning i sammenhæng med den eksisterende skov kan leve op til skovlovens krav om bæredygtig skovdrift og dermed kan pålægges fredskovpligt.

2.4.2 Opbygning af en stabil og varieret skov (skovrejsning)

Der bør foreligge en bevoksningsbeskrivelse ved ansøgning. Bevoksningsbeskrivelsen skal sikre, at Miljøstyrelsen kan vurdere om nyttilplantningen sikrer en stabil og varieret skovopbygning jf. elementerne i en bæredygtig skovdrift, som nævnt i skovlovens § 1, stk. 3. Følgende elementer bør vurderes i forbindelse med godkendelse af planen: Træartsvalg, plantetal og skovbryn.

2.4.2.1 Træartsvalg

Der skal anvendes træarter, som er egnede på lokaliteten. Til nyanlæg af skov må der kun benyttes planter og frø, som opfylder herkomstbestemmelserne vedrørende skovfrø og planter jf. bekendtgørelse om forstligt formeringsmateriale. Dette indebærer, at frø og planter af "EU-træarter" skal stamme fra kårede bevoksninger (dog undtaget egne planter). Yderligere information om plantevalg kan findes på plantevalg.dk.

For at sikre en stabil og varieret skov, så bør tilplantninger med kun én træart (monokulturer) generelt undgås.

I skove mellem 1 og 2 ha skal der som udgangspunkt stilles vilkår om, at skoven udelukkende skal bestå af løvtræsbevoksninger.

En løvtræsbevoksning defineres som en bevoksning, hvor minimum 75 pct. af planterne, udgøres af løvtræ - fraregnet buske, små træer og ammetræer (se også nedenstående om plantetal). Ud over de op til 25 pct. nåltræer, der er tilladt i den blivende skov, må nåltræer også anvendes som ammetræer Dette forudsætter dog, at de fjernes, når deres formål som ammetræ for den blivende bestand er opfyldt (dette gælder generelt for brugen af ammetræer). Ammetræerne må ikke bringe andelen af løvtræ under 75 pct. for den blivende bestand. Nåltræerne kan indblandes i holme på maksimalt 0,10 ha eller fordeles jævnt i bevoksningen.

I skove mellem 2 og 5 ha skal der som udgangspunkt stilles vilkår om, at skoven overvejende skal bestå af løvtræsbevoksninger. Dvs. at andelen af løvtræsbevoksninger skal udgøre mindst 51 pct. af det samlede skovareal inkl. skovbryn og utilplantede arealer.

Ved arealer over 5 ha bør der ikke stilles særlige vilkår om træartsvalg ud over det generelle krav om ydre løvskovbryn.

For det indre skovareal (kerneskov), skal der anvendes et plantetal, der sikrer, at kulturen hurtigt kan udvikle sig til en sluttet, højstammet skovbevoksning, jf. skovlovens krav i § 8, nr. 1. Se endvidere afsnit 2.4.7 om skovens opbygning og arrondering.

2.4.2.2 Plantetal

Generelt bør plantetallet være på mindst 2.500 stk. planter/ha bestående af træarter, der kan danne højstammet skov (se eksempler længere nede i afsnittet på træarter, der kan danne højstammet skov) Se liste over hjemmehørende træarter til skovbryn. Der kan derudover indblandes yderligere træer, buske, små træer eller ammetræer. Planterne skal være nogenlunde jævnt fordelt på arealet. Det betyder, at der kan tillades mindre variationer i fordelingen således, at der f.eks.f.eks. kan inkluderes mindre lysninger på det tilplantede areal – dog således, at det gennemsnitlige antal træer set over hele arealet fortsat udgør mindst 2.500 stk./ha.

Plantetallet er udelukkende fastsat i forhold til skovlovens generelle krav om sluttet højstammet skov. Hvis sigtet med tilplantningen er produktion af kvalitetstræ eller høj biomasseproduktion bør der vælges et højere plantetal.

Med 'træarter, der kan danne højstammet skov', menes arter som f.eks.:

Bøg (*Fagus sylvatica*), rødgran (*Picea abies*), stilkeg (*Quercus robur*) og alm. ædelgran (*Abies alba*).

Med 'små træer' menes arter som f.eks.:

Navr (*Acer campestre*), alm. kristtorn (*Ilex aquifolium*), skov-æble (*Malus sylvestris*), seljepil (*Salix caprea*) og alm. røn (*Sorbus aucuparia*).

Med 'buske' menes arter som f.eks.:

Benved (*Euonymus europaeus*), dunet gedebled (*Lonicera xylosteum*), hassel (*Coryllus avellana*), alm. hvidtjørn (*Crataegus laevigata*), alm. hyld (*Sambucus nigra*) og alm. hæg (*Prunus padus*),

Plantetallet gælder kun det tilplantede areal, dvs. at arealer med spor ikke regnes med. Andelen af spor skal være rimelig ift., hvad der er nødvendig for skovdriften jf. skovlovens § 10, nr. 1 – se vejledningen til § 10, afsnit 1.

2.4.2.3 Skovbryn

Generelt skal der altid stilles vilkår om etablering af ydre løvskovbryn, bortset fra, hvor den nye skovgrænser op til anden fredskov. Skovbryn skal mod nord og vest være mindst 20 m brede. Mod de øvrige verdenshjørner skal de være mindst 10 m brede. Løvskovbryn skal bestå af 100 % hjemmehørende løvtræ og buske. Se Bilag 1 med hjemmehørende arter af træer, små træer og buske til skovbryn.

Plantetallet i løvskovbryn bør være på minimum 4.000 stk./ha, heraf skal minimum 20 % være buske. Op til 60 % af plantetallet i brynet kan bestå af buske, små træer og ammetræer. Træerne skal fordeles i hele brynets bredde, men kan plantes langs en gradient, så der er færrest træer i de yderste rækker.

2.4.3 Juletræer og pyntegrønt

Arealer med juletræer og pyntegrønt i kort omdrift må ikke overstige 10%, jf. skovlovens § 9, nr. 2. Det bør derfor klart fremgå af tilplantningsplanen eller skovkortet, hvilke dele af skoven der skal drives i kort omdrift. Definition af juletræer og pyntegrønt fremgår af vejledningen til skovlovens § 9, nr. 2.

2.4.4 Energipil eller energipoppel

Arealer med energipil eller energipoppel betragtes som stævningsdrift og må tilsammen med skovgræsning omfatte maksimalt 10 % af det fredskovspligtige areal jf. skovlovens § 9, stk. 1, nr. 1. Se endvidere afsnittet om energipil i vejledningen til § 9.

2.4.5 Forkulturer

Ved plantning af ny skov kan der være behov for/ønske om etablering af forkultur for at sikre opvæksten af frostfølsomme hovedtræarter. Forkulturen etableres i reglen med pionerarter som f.eks. birk, poppel, rød

og lærk og plantes en årrække forud for hovedtræarterne. Disse indbringes ved underplantning, hvorimod ammetræer etableres samtidig med hovedtræarterne. Plantetallet i en forkultur bør, som udgangspunkt, være på minimum 1.000 planter pr. ha. Som udgangspunkt bør hovedtræarten indplantes inden for maksimalt 10 år. Afviklingen af forkulturen sker typisk gradvist over en årrække, efter der er underplantet med de blivende træarter. Som med ammetræer er det afgørende for hovedtræarternes udvikling, at forkulturen fjernes inden den gør skade på de pågældende arter.

Såfremt projektet ønskes pålagt fredskovspligt forud for etablering af en forkultur, vil der blive stillet krav om etablering af skovbryn samtidig med etablering af forkulturen jf. afsnit om Skovbryn i afsnit 2.4.2.

2.4.6 Ubevoksede arealer

Ubevoksede arealer (arealer der ikke tilplantes med træer, som kan blive til højstammet skov) kan inddrages i fredskovsplikten under visse omstændigheder. Det vil altid være en konkret vurdering. Der er tale om en undtagelse fra hovedreglen i skovloven om, at fredskovspligtige arealer skal holdes bevokset med træer der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne, sluttet skov af højstammede træer.

Ubevoksede arealer *skal* dog medtages under fredskovsplikten, når de falder ind under bestemmelserne om fredskovspligtige arealer uden skovbevoksning i skovlovens § 9, nr. 3, § 10, nr. 1 – 4 og § 28.

Nævnspraksis har specificeret, at for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (§ 3-arealer) og andre åbne naturarealer betyder 'landskabsmæssig naturlig sammenhæng med den egentlige træbevoksning', at sådanne arealer skal ligge mere eller mindre omsluttet af skoven/inde i skoven.

Det fremgår af Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 10. juni 2013 (NMK-61-00034), hvor nævnet stadfæstede styrelsens afslag om pålæggelse af fredskovspligt på et åbent naturareal, der ikke indgik som en integreret del af ejendommen, men lå som et selvstændigt delareal ved siden af skovarealet. Nævnet lagde også vægt på, at arealet ikke ønskedes tilplantet og ej heller kunne tilplantes på grund af lovmæssige bindinger.

Det fremgår således af nævnets afgørelse:

"..at det alene er åbne naturarealer i form af lysninger, der indgår i skovhelheden med en geografisk spredt placering, der kan være en naturlig del af en bæredygtig skov, og vil kunne pålægges fredskovspligt."

Det fremgår tillige af afgørelsen, at det åbne areal skal bidrage til en mere varieret og indholdsrig skov. Hensynet, der dermed varetages, er kun i relation til skoven og ikke til landskabet uden for skoven.

Miljø- og fødevareklagenævnet stadfæstede i deres afgørelse af 3. marts 2021 Miljøstyrelsens afslag af pålæggelse af fredskovspligt på et ubevokset areal. Nævnet udtalte følgende i forbindelse med afgørelsen:

"Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Miljøstyrelsens vurdering af, at der ikke kan gives tilladelse til at pålægge arealet fredskovspligt. Nævnet har herved lagt vægt på, at det omhandlede areal kun grænser op til fredskovspligtige arealer langs den østlige grænse, at arealet primært består af § 3-beskyttede naturarealer (eng og mose), der ikke i sig selv er velegnet til bæredygtig skovdrift, og at arealet på grund af placeringen i forhold til de eksisterende fredskovspligtige arealer ikke vil fremstå som en naturlig og landskabelig helhed hermed."

Det samme krav er ikke gældende for arealer, der er nødvendige for driften mv., jf. § 10 nr. 1-4 og § 28, når det skal vurderes, om et areal naturligt hører til skoven. Der er dog fortsat krav om, at arealet naturligt hører til skoven. Udgangspunktet er dermed, at arealet ikke bør ligge adskilt fra træbevoksningen eller som en 'tange' ud fra træbevoksningen, medmindre arealet i sig selv opfylder betingelserne til et fredskovspligtigt areal for så vidt angår størrelse og indhold. Der henvises til afsnit om 2.4.7 Skovens opbygning og arrondering for yderligere omkring betingelserne for at medtage de pågældende arealer under fredskovsplikten.

Et ubevokset areal anses i udgangspunktet for at være omsluttet af skov, når det er omgivet af skovbevoksede fredskovspligtige arealer på tre sider. I vurderingen indgår kriterierne for sammenhængende skovstrækninger, som nævnt i vejledningen til skovlovens § 12. Som udgangspunkt medtages derfor ikke

ubevoksede arealer, der har karakter af korridorer, som adskiller de skovbevoksede dele. Der kan, efter en konkret vurdering, medtages arealer/korridorer, som ikke kan holdes skovbevoksede eller tilplantes af tekniske årsager som eksempelvis deklarationsarealer under højspændingsledninger, arbejdsarealer langs åer eller respektafstand til nedgravede dræn/ledninger. Der vil i den konkrete vurdering af, hvorvidt en korridor kan medtages i det fredskovspligtige areal, blive lagt særlig vægt på bredden af det pågældende areal.

2.4.6.1 Arealer beskyttede efter § 3 i naturbeskyttelsesloven

Arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 kan inddrages i fredskovsplikten med op til 50 pct. af det samlede areal, når de indgår i en landskabsmæssig, naturlig sammenhæng med den egentlige træbevoksning jf. dog ovenstående afsnit.

Inddragelse af lysåbne arealer inden for rammen på 50 pct. vil blive modregnet i de 10 pct. åbne naturarealer, der kan medtages efter § 10, nr. 4. Dvs. hvis ansøger ønsker - og har mulighed for - at inddrage § 3-arealer (og andre ubevoksede arealer jf. nedenstående afsnit) i fredskovsplikten med en andel på 10 pct. eller mere, kan der ikke udlægges yderligere arealer efter § 10, nr. 4.

2.4.6.2 Andre ubevoksede arealer

Inden for rammen på 50 pct., kan der også udlægges ubevoksede arealer, som ikke allerede er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, som led i en landskabelig helhed, efter samme vurdering som beskrevet i afsnittet om § 3 natur, eller som led i beskyttelsen af kulturhistoriske interesser. Der bør da stilles krav om, at arealerne ikke sprøjtes, gødskes eller pløjes, sådan at de over kortere eller længere tid kan udvikle sig til naturarealer med en varierende grad af bevoksning (afhængigt af pleje), der eventuelt kan opnå beskyttelsesstatus efter naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28.

Det vil være en konkret vurdering, hvor store/mange områder, der kan inddrages i fredskovsplikten, uden at der stilles vilkår om tilplantning. Sådanne områder kan eksempelvis være arealer under naturlig tilgroning, mindre arealer som pga. administrative bindinger/landskabelige hensyn mv. ikke tilplantes.

Arealerne kan inddrages i fredskovsplikten, når de fremgår som lysninger i skoven med en geografisk spredt placering. Når arealerne har denne naturlige sammenhæng med den egentlige træbevoksning opnås en mere varieret og indholdsrig skov. Ligger lysåbne naturarealer ved siden af skoven, opnås dette formål som udgangspunkt ikke.

Fritliggende ikke skovbevoksede lodder såsom isoleret beliggende engparceller, landbrugsarealer o. lign. kan ikke medtages i det fredskovspligtige areal.

Efter praksis må åbne naturarealer inden for fredskov plejes med slåning 1-2 gange om året eller afgræsses ekstensivt (dvs. ikke med husdyrproduktion for øje) med henblik på at undgå, at arealerne springer i skov. Arealerne må ikke inddrages i landbrugsdrift.

2.4.6.3 Arealer, der kan opnå beskyttelse efter skovlovens § 28

Hvis et areal indeholder de nødvendige strukturer og plantearter for at blive registreret som et § 28-område efter skovloven, skal arealet inddrages i fredskovsplikten, når det naturligt hører til skoven.

2.4.6.4 Arealer, der er nødvendige for skovdriften, jf. skovlovens § 10, nr. 1

Et areal, der er nødvendigt for skovdriften skal inddrages i fredskovsplikten, når det naturligt hører til skoven. Der er ikke krav om, at arealet ligger inde i skovbevoksningen, for at det naturligt hører til skoven. Eksempler på arealer, der er nødvendige for skovdriften kan være:

- Veje
- Brandbælter
- Læggepladser
- Læsseramper
- Skovplanteskole
- Vildtagre
- Udsigtskiler af hensyn til skovoplevelsen

- Bålpladser

2.4.6.5 Særligt for arealer med rydningspligt

Bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur stiller krav om rydningspligt. Dog er der ikke et arealanvendelseskrav og dermed heller ikke er rydningspligt på fredskovspligtige arealer. Det omfatter blandt andet også eksisterende samt nyetablerede lysåbne halvkulturarealer med fredskovspligt eller lysåbne udyrkede arealer med fredskovspligt. Det gør sig også gældende for eksempelvis fredskovspligtige heder og overdrev, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det betyder i praksis, at rydningspligten automatisk ophæves ved pålæggelse af fredskovspligt.

2.4.7 Skovopbygning og arrondering

Udgangspunktet for at et projektareal kan pålægges fredskovspligt, er at arealet i sin helhed lever op til kravene for bæredygtig skovdrift, dvs. at der konkret er tale om skov i skovlovens forstand. Der skal således være et egentlig indre skovareal, som er stort nok til, at der kan dannes et skovklima på arealet. Hvis dette ikke er tilfældet, kan arealet ikke pålægges fredskovspligt. Dette krav går forud for muligheden for at medtage arealer, der ikke skal være bevokset med højstammet skov, omfattet af skovlovens §§ 9 og 10.

I udgangspunktet skal der være et indre skovareal på mindst 50 meter x 50 meter, ekskl. løvskovbryn, hvor der ikke væsentlig randpåvirkning.

I skove under 5 ha, bør der stilles vilkår om, at skoven er meget velarronderet (dvs. har en form, så der kan opstå skovklima), og at skovens opbygning og form er tilpasset landskabelige og terrænmæssige forhold.

2.4.8 Allerede bevoksede arealer

Ved afgørelse om fredskovspligt på allerede bevoksede arealer, kan der i visse tilfælde være behov for, at Miljøstyrelsen stiller vilkår om forbedringer således, at skoven fremover lever op til lovens krav om bæredygtig skovdrift. Miljøstyrelsen bør stille vilkår om godkendte tilplantnings- eller retableringsplaner med f.eks. krav om indplantning af løvtræer eller etablering af skovbryn.

Miljøstyrelsen har tidligere i nogle tilfælde stillet vilkår om konkrete forbedringer af skoven inden for korte frister (etablering af stabile bryn, udtydning af visse bevoksninger mv.). Miljøstyrelsen har også i enkelte tilfælde givet afslag på fredskovspligt pga. at den fritliggende skov ikke inden for en kortere frist kunne opfylde skovlovens krav.

Bevoksede arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 kan medtages under fredskovspligten som åbne arealer jf. afsnit 2.4.6 – Ubevoksede arealer. Hvis skovbevoksningen er forenelig med § 3-udpegningen, f.eks. for elle- og askemoser, kan arealet medtages under fredskovspligten som et bevokset areal.

2.5 Tidsfrister

§ 42. Medmindre andet er bestemt i afgørelsen, bortfalder en afgørelse efter § 4, hvis den ikke er udnyttet senest 3 år efter, at den er meddelt.

I forbindelse med en afgørelse om fredskovspligt på et utilplantet areal, betyder denne bestemmelse, at tilplantningen skal være påbegyndt inden for den fastsatte tidsfrist, som normalt vil være 3 år.

Hvis der træffes afgørelse om fredskovspligt for et areal, men ejeren ikke påbegynder tilplantningen, falder fredskovspligten af sig selv bort efter den fastsatte tidsfrist. Der kan i givet fald ikke stilles krav om erstatningsskov, og Geodatastyrelsen skal have underretning om, at fredskovspligten nu er bortfaldet. Dette gælder dog kun, hvis der ikke er krav om fredskovspligt, f.eks. som følge af ophævelse af landbrugspligten eller som følge af vilkår om erstatningsskov.

Er afgørelsen delvis udnyttet, anses tidsfristen efter § 42 for at være opfyldt, og afgørelsens vilkår skal opfyldes. Indtil da er der altså tale om slags "fortrydelsesret", hvor ejeren kan undgå fredskovsforpligtelsen ved at undlade at tilplante arealerne. Er arealerne efter tidsfristens udløb delvis tilplantet, skal det vurderes om den tilplantede del af arealet i sig selv opfylder kravene til fredskovspligt.

Fredskovspligten indtræder på arealet, når afgørelsen er truffet.

Der bør altid stilles vilkår om tidsfrist for etableringen af den nye skov, og for at gøre "fortrydelsesperioden" så kort som mulig, bør der gælde en relativt kort tidsfrist, normalt ikke længere end 3 år. En længere tidsfrist kan f.eks. gives, hvis der er tale om store arealer. Som retningslinje vil en frist, hvorefter der årligt tilplantes mellem 5 og 10 ha være passende. Frem for at fastsætte en længere tidsfrist vil det dog være at foretrække, at større arealer gøres fredskovspligtige etapevis, således at der kun træffes afgørelse for de arealer, der kan kræves tilplantet i løbet af 3 år.

Drejer det sig om en afgørelse om fredskovspligt på et areal, der allerede er tilplantet, men hvor skoven ikke opfylder skovlovens betingelser for fredskov, f.eks. fordi der er for store arealer med juletræer og pyntegrønt, som først ønskes omlagt efter en længere årrække, bør der ikke træffes afgørelse om fredskovspligt, før der kan fastsættes en passende kort tidsfrist.

2.5.1 Sikkerhedsstillelse ved tilplantning

Der er efter loven kun mulighed for at stille vilkår om sikkerhed for tilplantning, hvis afgørelsen om fredskovspligt træffes som følge af et vilkår om erstatningsskov efter § 39, stk. 1, nr. 5. Se yderligere i vejledningen til § 39.

2.6 Notering af fredskoven i matriklen

§ 41. Miljøministeren skal drage omsorg for, at fredskovspligt og ændringer heraf registreres i matriklen på de berørte ejendomme.

Bemærkningerne til § 41:

"Afgørelser om, at arealer er fredskovspligtige, og om ophævelse af fredskovspligt er bindende for anvendelsen af arealet, uanset om afgørelsen er noteret i matriklen. Notering i matriklen har samme retsvirkning som tinglysning, nemlig en oplysning til aftaleerhververe og kreditorer om arealets status med hensyn til fredskovspligt.

I praksis sker notering i matriklen ved, at Miljøstyrelsen giver Geodatastyrelsen meddelelse om afgørelser om konstatering, berigtigelse, pålæggelse og ophævelse af fredskovspligt. Geodatastyrelsen indfører oplysningerne i matrikelregisteret, det digitale matrikelkort og videregiver oplysningerne til tinglysningskontorerne. Oplysningerne er herefter umiddelbart tilgængelige på ejendommens tingbogsblad, samme sted som de øvrige oplysninger, der har betydning for potentielle aftaleerhververe og kreditorer. Fredskovsplikten på den enkelte ejendom kan også findes via Danmarks Arealinformation.

Hvis der er en landinspektør inddraget i sagen, dvs. der er tale om matrikulære ændringer, så påhviler det landinspektøren at indberette oplysningerne til Geodatastyrelsen, men det er Miljøstyrelsen ansvar, at indberetningen er korrekt. Dette tjekkes, når bekræftelsen fra landinspektøren modtages hos Miljøstyrelsen.

Bemærk, at i tilfælde, hvor der er ikke er involveret en landinspektør, så modtager ejeren ikke automatisk meddelelse fra Geodatastyrelsen om, at der er noteret fredskov i matriklen på ejendommen. I disse tilfælde påhviler det Miljøstyrelsen at sende kopi af Geodatastyrelsens meddelelse til ejeren.

3 Ophævelse af landbrugspligt

Landbrugsplikten kan ophæves på arealer over 20 ha, der er fredskovspligtige og noteret som én samlet ejendom med fredskovspligt i matriklen. Det er Landbrugsstyrelsen, der er myndighed i forhold til ophævelse af landbrugspligt.

Det er desuden et krav, at skovarealerne udgør et sammenhængende fredskovspligtigt areal i henhold til skovloven, jf. vejledningen til § 12 om udstykning. Dette er for at sikre, at der ikke senere efter skovloven kan forventes tilladelse til opdeling af skoven i flere enheder, som hver for sig er mindre end 20 ha.

Den nedre grænse på minimum 20 ha for at kunne ophæve landbrugsplikten ved pålæggelse af fredskovspligt er fastsat med et ønske om at fremme skovtilplantning samt for at undgå at skabe små urentable driftsenheder. Bestemmelsen administreres restriktivt af Landbrugsstyrelsen.

Fredskovsplikten skal normalt være pålagt inden landbrugsplikten tillades ophævet, således at landbrugsplikten kan slettes i matriklen samtidig med notering om fredskovsplant.

4 Bortfald af fredskovsplant

Hvis lodsejer ikke har opfyldt de vilkår, Miljøstyrelsen har stillet i forbindelse med afgørelsen inden for den angivne tidsfrist, bortfalder fredskovsplanten helt eller delvist. Delvist bortfald kan forekomme, hvis kun dele af det ansøgte areal tilplantes. Se også afsnit 2.5 om tidsfrister. Miljøstyrelsen skal så vidt muligt sikre, at bortfald af fredskovsplant ikke medfører, at det pågældende areal bliver frijord.

Hvis en afgørelse bortfalder i sin helhed, orienterer Miljøstyrelsen lodsejer om dette. Hvis lodsejer fortsat ønsker, at arealet skal være fredskovsplantigt, kan der efter aftale med Miljøstyrelsen, sættes en ny tidsfrist for tilplantningen.

Hvis en del af arealet er tilplantet og resten ikke ønskes tilplantet, foretager Miljøstyrelsen en vurdering af, om det tilplantede areal opfylder kravene til fredskovsplantige arealer. Hvis det er tilfældet, evt. efter mindre tilretninger, fastholdes fredskovsplanten på de tilplantede/skovbevoksede dele, og Miljøstyrelsen træffer afgørelse om delvis bortfald for resten af arealet.

5 Klage

Afgørelser om at et areal bliver fredskovsplantigt kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af adressaten for afgørelsen, enhver som i øvrigt har en individuel væsentlig interesse i sagen samt relevante foreninger og organisationer.

Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet v/den pågældende kredsformand samt foreninger og organisationer, som har anmodet om at få underretning, får kopi af afgørelsen tilsendt. Desuden får de myndigheder, der har været involveret i sagen, kopi af afgørelsen tilsendt.

6 Liste over hjemmehørende arter til skovbryn

Løvtræer

Ask (*Fraxinus excelsior*)
Avnbøg (*Carpinus betulus*)
Dunbirk (*Betula pubescens*)
Vortebirk (*Betula pendula*)
Bævreasp (*Populus tremula*)
Bøg (*Fagus sylvatica*)
Stilkeg (*Quercus robur*)
Vintereg (*Quercus petraea*)
Rødel (*Alnus glutinosa*)
Fuglekirsebær (*Prunus avium*)
Småbladet lind (*Tilia cordata*)
Spidsløn (*Acer platanoides*)
Ær (*Acer pseudoplatanus*)

Små træer

Navr (*Acer campestre*)
Skov-æble (*Malus sylvestris*)
Mirabel (*Prunus cerasifera*)
Seljepil (*Salix caprea*)
Almindelig røn (*Sorbus aucuparia*)
Seljerøn (*Sorbus intermedia*)

Buske

Benved (<i>Euonymus europaeus</i>)	Femhannet pil (<i>Salix pentandra</i>)
Dunet gedeblad (<i>Lonicera xylosteum</i>)	Gråpil (<i>Salix cinerea</i>), krybende pil (<i>Salix repens</i>)
Hassel (<i>Coryllus avellana</i>)	Øret pil (<i>Salix aurita</i>)
Havtorn (<i>Hippophaë rhamnoides</i>)	Fjeldribs (<i>Ribes alpinum</i>)
Almindelig hvidtjørn (<i>Crataegus laevigata</i>)	Blågrøn rose (<i>Rosa dumalis</i>)
Engriflet hvidtjørn (<i>Crataegus monogyna</i>)	Hunderose (<i>Rosa canina</i>)
Korallhvidtjørn (<i>Crataegus rhipidophylla</i>)	Klitrose (<i>Rosa pimpinellifolia</i>)
Almindelig hylde (<i>Sambucus nigra</i>)	Æblerose (<i>Rosa rubiginosa</i>)
Almindelig hæg (<i>Prunus padus</i>)	Slåen (<i>Prunus spinosa</i>)
Almindelig kristtorn (<i>Ilex aquifolium</i>)	Tørst (<i>Rhamnus frangula</i>)
Rød kornel (<i>Cornus sanguinea</i>)	Vrietorn (<i>Rhamnus catharticus</i>).
Kvalkved (<i>Viburnum opulus</i>)	